

А. В. Кофанов
кандидат юридичних наук,
доцент, професор кафедри криміналістичних експертиз

Національна академія внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПЕРТНИХ ПОМИЛОК ТА ДЕЯКІ ШЛЯХИ ЇХ ЗАПОБІГАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ СУДОВО-БАЛІСТИЧНИХ ЕКСПЕРТИЗ

Розглянуто питання щодо природи експертних помилок, їх загальних ознак та відмінностей при проведенні деяких судово-експертних досліджень.

Проблема експертних помилок є, на наш погляд, недостатньо розробленою щодо деяких видів судово-експертних досліджень. Правильне вирішення завдань залежить від можливостей і підготовленості експертів (рівня інтелекту, знань, навиків і умінь, інших особливостей особистості експерта). У той же час причина помилкового висновку експерта не завжди є наслідком неправильних дій самого експерта. Його дослідження може бути проведене бездоганно і зроблені висновки можуть цілком відповідати отриманим результатам, але, якщо вихідні для експертизи дані були помилковими або досліджувані об'єкти фальсифікованими, висновок експерта в аспекті встановлення істини в справі буде помилковим.

Аналіз експертної практики дозволяє виявити і класифікувати помилки, яких припускаються під час проведення судово-балістичних досліджень. За своєю етимологією вони не однорідні і можуть бути поділені на три класи: а) операційні; б) гносеологічні; в) процесуальні.

Операційні — пов'язані з порушенням встановлених вимог до послідовності дій експерта і укладання висновку. Вони характерні майже для всіх етапів дослідження, у більшості зустрічаються в практиці починаючих експертів. Сутність даного роду помилки експерта на практиці може виявлятися: у помилковому зазначенні в тексті висновку дат надходження матеріалів, винесення постанови, номера провадження і т.п.; у відсутності результатів дослідження одного з питань.

Гносеологічні помилки — пов'язані власне з вирішенням завдань експертом, поява яких залежить від багатьох причин: рівня професійної підготовки, його досвіду, особливо при дослідженні складних (що рідко зустрічаються в практиці) завдань, від наукової розробленості окремих положень судово-балістичних методик або взагалі їх наявності, нарешті, від інтелектуальних можливостей. У свою чергу гносеологічні помилки можна класифікувати на логічні і фактичні (предметні).

Логічні — це помилки, пов'язані з порушенням у змістовних розумових актах законів і правил логіки, а також із некоректним застосуванням логічних прийомів і операцій. Фактичні, або предметні, помилки — викривлене уявлення про відношення між предметами об'єктивного світу. У практичній діяльності експерта гносеологічні помилки виявляються: у неправильній оцінці комплексу ознак, істотності збігів і характеру відмінностей; у неправильній оцінці інформативності ознак, що збігаються.

Помилки процесуального характеру полягають у порушенні експертом процесуального режиму і процедури експертного дослідження. До зазначених помилок відносяться: вихід експерта за межі своєї компетенції, зокрема, його втручання в сферу правового характеру; дача висновку за питань, вирішення яких не вимагає спеціальних знань; необгрунтовані, недостатньо мотивовані висновки або обгрунтування висновків проведено не за результатами дослідження, а матеріалами кримінального провадження; невідповідність об'єму проведеного дослідження і відповідей експерта на поставлені йому питання; недотримання встановлених законом правил укладання висновку експерта, зокрема, відсутність у висновку необхідних реквізитів; внесення профілактичних пропозицій, що ґрунтуються на спеціальних знаннях експерта.

Причини помилок експерта можуть бути двоякого роду: об'єктивні, що не залежать від суб'єкта експертного дослідження (експерта), і суб'єктивні, що ґрунтуються на особливостях мислення або діях експерта. Вичерпного переліку об'єктивних і суб'єктивних помилок у літературі не дано.

До типових причин об'єктивних помилок відносяться такі: несправність апаратури (її відсутність); непридатність і невідповідність матеріалів вимогам дослідження; застарілість, невідповідність методик вимогам криміналістичного дослідження об'єктів або їх відсутність.

Суб'єктивні причини помилок: професійна некомпетентність експерта (незнання сучасних експертних методик, невміння користуватися технічними засобами дослідження та ін.); професійні недоліки експерта (недбалість, неухважність та ін.); вплив матеріалів справи, у тому числі висновків попереднього експертного дослідження більш авторитетним, досвідченим виконавцем.

Експертні помилки можуть бути виявлені: при перевірці самим експертом в процесі і результаті дослідження на будь-якій його стадії й особливо на стадіях оцінки результатів дослідження та формулювання висновків; при перевірці результатів досліджень керівником експертної установи або підрозділу; в ході проведення додаткової, повторної та комісійної експертизи; при оцінці висновків слідчим і судом; і в деяких інших випадках. На сучасному етапі розвитку судової експертології значна увага вивчення зазначеної проблематики приділяється В.М. Абрамовою, Є.Ю. Свободою [1].

При проведенні судово-балістичних досліджень виникають недоліки, які за своєю суттю не впливають на висновки експерта, але зменшують їх обґрунтованість і можуть стати підставою для призначення додаткових, повторних та комісійних експертиз. У судово-балістичних експертизах частіше зустрічаються такі недоліки: неповнота і неточність опису досліджуваних об'єктів, зразків та інших матеріалів; неповнота дослідження; неправильна оцінка ознак досліджуваних об'єктів і зразків; неправильне або недостатнє обґрунтування висновків.

Найбільш типові недоліки виникають при опису вогнепальної зброї — використання некоректних термінів, відсутність відомостей про важливі ознаки досліджуваного об'єкта. При опису вогнепальної зброї і бойових припасів заводського виготовлення необхідно застосовувати термінологію, передбачену державними стандартами України.

Під час проведення судово-балістичної експертизи вогнепальної зброї необхідно досліджувати стан внутрішніх поверхонь каналу ствола і набійника. Наявність у каналі ствола нарізів дозволяє віднести такий предмет (у випадку його придатності до стрільби) до нарізної вогнепальної зброї.

При надходженні зброї на дослідження у непридатному до стрільби стані, нашарування порохової кіптяви і металізації від дії куль, гільз у каналі ствола і набійника (що виявляються під час проведення хімічних досліджень), будуть свідчити про придатність її для стрільби у минулому.

Іноді експерти некоректно трактують поняття «вогнепальна зброя», вважаючи, що вогнепальною зброєю можуть бути визнані тільки пристрої, придатні для проведення пострілів у наданому до дослідження стані. При цьому не досліджуються уражаючі властивості снаряда, стріляного зі зброї (початкова швидкість, пробивна здатність та ін.), що призводить до неповноти, а іноді до помилки у висновках експерта при віднесенні пристрою до вогнепальної зброї. У деяких випадках вогнепальною зброєю визнаються газові, будівельно-монтажні, сигнальні пістолети, а також пневматичні пістолети і гвинтівки та набой до них [3].

На наш погляд, вогнепальною зброєю є пристрої, у яких викидання снаряду з каналу ствола відбувається під дією сили тиску газів, що утворюються при згоранні металеві вибухової речовини (пороху) або інших запалювальних сумішей, і призначені для ураження або знищення супротивника.

Вирішуючи питання, чи можливий постріл із зброї без натискання на спусковий гачок, експерти часто не заміряють спускові зусилля, а при дослідженні куркових мисливських рушниць не перевіряють, чи правильно налагоджені курки. Експерименти з визначення можливості пострілу без натискання на спусковий гачок проводяться в неповному обсязі (без урахування обставин, що мали місце в момент події).

У випадку виявлення неправильної взаємодії частин і механізмів зброї не встановлюється технічна причина несправностей. Іноді експерти змішують поняття технічної справності зброї і придатності її для проведення пострілів з можливістю проведення окремих пострілів. Зброя може бути: технічно несправною, але придатною для проведення пострілів (проведення одиничних пострілів з неможливістю стрільби «чергами» у автоматичній зброї); може бути непридатна до одиничних пострілів (наприклад «ПМ» при зношенні шептала, одне натискання на спусковий гачок, а постріли дуплетом), можливість проведення пострілів у револьверів «подвійної» дії без можливості зводу за допомогою спускового гачка, а тільки зводом курка.

При дослідженні саморобної і переробленої зброї деякі експерти вирішують питання про справність такої зброї, хоча фактично вони визначають лише придатність її до проведення пострілів. Справність (технічна справність) може визначатися тільки відносно зброї фабричного виготовлення, на яку є відповідна нормативно-технічна документація. Суттєвим недоліком є відсутність у висновках екс-

пертів оцінки результатів дослідження матеріальної частини зброї й експериментів, без яких остаточний безпомилковий висновок про справність зброї і придатність її для проведення пострілів неможливий.

Порушенням процесу експертного дослідження є повне розбирання зброї до проведення експериментів з визначення придатності її для проведення пострілів. Варто мати на увазі, що в процесі розбирання зброї можна змінити положення деталей і в такий спосіб усунути або навпаки створити окремі несправності.

При дослідженні саморобної і переробленої вогнепальної зброї, помилково не досліджуються і не аналізуються балістичні характеристики зброї: початкова швидкість кулі, її пробивна здатність, уражаючі властивості.

В окремих експертизах при визначенні можливості проведення пострілу без натискання на спусковий гачок роблять висновок про можливість проведення «випадкового» пострілу. При цьому упускається, що постріл без натискання на спусковий гачок завжди обумовлений конкретними технічними причинами. Категорія випадку відноситься до суб'єктивної сторони складу кримінального правопорушення, що встановлюється судом, а не експертом.

При вирішенні ідентифікаційних завдань у процесі судово-балістичних досліджень (ототожнення зброї за слідами на кулях і гільзах) часто у висновках не вказуються ознаки, що індивідуалізують досліджувані об'єкти (кулі, гільзи, зброю), а саме наявність: маркувальних позначень; відповідного покриття для захисту від корозії (кольоровий лак на краю дульця і на капсулі гільзи, забарвлення вершини кулі і т.п.); слідів обробки абразивними матеріалами і металообробними інструментами; деформації, фрагментації й пошкодження; сторонніх включень і нашарування речовин.

Іноді не повно описуються або взагалі не описуються важливі ознаки. Зокрема, при дослідженні будови каналу ствола вогнепальної зброї не завжди описується: кількість, ширина полів нарізів, ступінь їх зношеності (округлення граней); наявність мастила, нагару та інших нашарувань.

Доволі часто нашарування з каналу ствола не вилучаються для подальшого хімічного дослідження.

При ідентифікації зброї за слідами на стріляних гільзах не завжди описується стан деталей зброї, що контактують при пострілі з гільзою набою, наявність на них мастила, сторонніх нашарувань і

часток. У низці судово-балістичних експертиз при вирішенні ідентифікаційних завдань прослідковуються методичні спрощення.

Під час ототожнення зброї важливо, щоб ознаки, що збігаються, утворювали індивідуально-характерний, неповторний комплекс, властивий даній зброї. У процесі роздільного дослідження слідів на кулях і гільзах не описуються загальні ознаки слідів: взаємне розташування і ступінь виразності слідів від деталей зброї на гільзі; форми ліній початку і закінчення слідів на кулі; особливості загального вигляду первинних слідів та ін.

Основна увага експертів звертається на окремі ознаки. Не завжди описуються у висновках умови проведення експериментальної стрільби, хоча ці умови (добір набоїв, розташування набоїв у набійнику, тип кулеуловлювача й ін.) у значній мірі визначають якість порівняльних зразків: одержання експериментальних слідів, найбільш подібних зі слідами на досліджуваній кулі [2].

Дослідження слідів на експериментальних кулях і гільзах доцільно проводити поетапно, після двох-трьох пострілів, з'ясовуючи, чи стабільно відображаються в експериментальних слідах ознаки деталей зброї.

Якщо сліди на кулях або на гільзах відображаються нестабільно, необхідно з'ясувати причину цього явища і продовжити проведення пострілів до одержання стійких результатів. Після вивчення слідів на експериментальних кулях або гільзах експерт повинен зробити синтезуючі висновки щодо наявності достатнього індивідуального комплексу ознак, придатних для ототожнення вогнепальної зброї.

Відсутність у висновку оцінки виявлених в експериментальних слідах ознак із погляду їх стійкості та індивідуальності для ототожнення конкретного екземпляра зброї є істотним і, водночас, дуже поширеним недоліком висновків ідентифікаційних судово-балістичних експертиз.

На стадії порівняльного дослідження іноді не вказується, які ознаки (загальні і окремі) порівнюваних слідів збігаються, а робиться лише посилання на ілюстрації, виконані за допомогою мікроскопів, які демонструють метод порівняння, суміщення, накладання, — в залежності від можливостей технічних засобів. Ілюстрації, не замінюють опис виявлених збігів і оцінку істотності цих збігів.

Часто експерти віддають перевагу виявленню збігу окремих ознак, ігноруючи першочерговість порівняння загальних. Це теж може призвести до експертної помилки, але абсолютно точно при-

зведе до втрати «дорогоцінного» часу, відведеного на проведення дослідження.

Підставою для категоричного позитивного висновку експерта при ототожненні вогнепальної зброї за слідами на кулях і гільзах можуть бути тільки збіги комплексу загальних і окремих ознак, що стійко відображаються в експериментальних слідах. Всі розбіжності повинні бути оцінені з погляду їх походження і знайти своє відображення у висновку експерта. Якщо в процесі порівняльного дослідження виявлені як збіги, так і розбіжності деяких загальних і окремих ознак, і в результаті додаткових експериментів не вдається виявити причину розходжень, але ознаки, що збігаються, не утворюють характерного достатнього комплексу, експерт повинен зробити висновок про неможливість ототожнення зброї, про непридатність слідів на досліджуваному об'єкті для ототожнення або про неможливість надати висновок у категоричній формі.

Наприклад, до зазначених висновків приходять у тих випадках, коли зброя після винення кримінального правопорушення зберігалась у несприятливих умовах, піддалась корозії або іншим впливам, що обумовили значну зміну мікрорельєфу робочих поверхонь слідоутворюючих деталей. Необхідно спробувати видалити іржу та інші нашарування з робочих поверхонь деталей зброї, що впливають на процес слідоутворення, провести експериментальну стрільбу і порівняльне дослідження слідів.

Якщо в слідах на досліджуваній і експериментальних кулях або гільзах будуть виявлені збіги комплексу загальних ознак і розходження окремих ознак, останні можуть бути пояснені експертом як такі, що викликані умовами зберігання зброї або іншими чинниками.

Встановлені збіги загальних ознак можуть бути підставою для висновку про те, що куля або гільза стріляна зі зброї такого самого калібру, системи, моделі, з такою самою будовою ствола (взаємним розташуванням і розмірними характеристиками інших деталей зброї) як і зброя, що ототожнюється (висновок про групову приналежність).

У висновку також зазначається, що індивідуальне ототожнення неможливе (або сліди на досліджуваній кулі чи гільзі не придатні для ототожнення конкретного екземпляра зброї) з роз'ясненням причин, що обумовили неможливість ототожнення зброї.

Найбільш складною при проведенні ідентифікаційних судово-балістичних експертиз є оцінка відмінних ознак, що є підставою для

категоричних негативних висновків. Безсумнівними аргументами для неототоження за окремими ознаками є розходження загальних (кількість та напрямок нарізів тощо).

Доволі часто експертами не враховується специфіка ототожнення револьверів за слідами на кулях. Для ідентифікації револьверів за стріляними кулями необхідно одержати експериментальні кулі, що стріляні з тієї самої камори барабана, що і досліджувана куля (оскільки у револьверах функції набійника і магазину об'єднані у одній складовій зброї — барабані). Під час ототожнення револьверів за слідами на стріляних кулях необхідно дотримуватись таких правил: якщо відомо, з якої камори барабана був зроблений постріл на місці події (наприклад, залишилася стріляна гільза), з цієї камори необхідно зробити до трьох-чотирьох експериментальних пострілів; сліди на експериментальних кулях порівнюються між собою і зі слідами на досліджуваній кулі; якщо при цьому встановлюються збіги індивідуально-характерного комплексу стійких ознак, експерт робить категоричний позитивний висновок; якщо ж у слідах на експериментальних кулях виявляються ознаки, що збігаються з загальними ознаками у слідах на досліджуваній кулі, але відсутні збіги окремих ознак (або збіги часткові), експериментальну стрільбу необхідно продовжити з інших камор.

З тієї камори барабана, з якої стріляна експериментальна куля, що має сліди, найбільш подібні до слідів на досліджуваній кулі, роблять ще два-три постріли й знов проводять порівняльне дослідження.

У висновках ідентифікаційних судово-балістичних (як й інших) експертиз можуть використовуватися категоричні формулювання (позитивні або негативні), ймовірні (позитивні або негативні) і висновок про неможливість вирішення питання про тотожність (з роз'ясненням причин такого формулювання).

При проведенні судово-балістичних експертиз вогнепальних пошкоджень (під час встановлення дистанції, напрямку, послідовності проведення пострілів, положення зброї і перепони в момент пострілу й ін.) частіше зустрічаються спрощений або неправильний опис об'єктів із вогнепальними пошкодженнями і самих пошкоджень.

У опису не вказуються ознаки, характерні для вогнепальних пошкоджень, як для основних та і для додаткових ознак пострілу. Не вказуються локалізація й орієнтація пошкоджень на досліджуваному об'єкті: відстань від відповідних базисно-орієнтуючих точок (сторін

предмету й ін.); точні розміри пошкодження; характер і розміри пошкоджень на різних частинах предмета; особливості каналів пошкоджень, їх характер (сліпі, наскрізні); наявність, локалізація і розміри нашарувань сторонніх речовин тощо.

Під час вивчення ознак вогнепальних пошкоджень необхідно застосовувати різні методи виявлення та дослідження слідів пострілу.

При візуальному і мікроскопічному дослідженні визначається характер пошкодження, наявність дефекту матеріалу перепони (або відсутність фрагменту «мінус тканини»), особливо країв і каналу пошкодження, наявність і локалізація сторонніх нашарувань і часток.

Дослідження об'єктів із пошкодженнями в ультрафіолетовій ділянці спектру дозволяє виявити навколо вхідного отвору сліди масла й їх локалізацію.

Вивчення об'єкту в інфрачервоній ділянці спектру (за допомогою фотозйомки або електронно-оптичного перетворювача) дозволяє виявити і зафіксувати локалізацію кіптяви пострілу навколо вхідного отвору.

Результати попередніх досліджень вхідних і вихідних пошкоджень (отворів), обов'язково фіксують за допомогою фотозйомки, що дозволяє у подальшому ілюструвати їх ознаки.

Хімічні методи дослідження (насамперед, контактно-дифузійний метод виявлення металів у кіптяві пострілу) дозволяють визначити відстань, а у деяких випадках і напрямок пострілу.

Фізичні методи (спектральний і т.п.) дослідження дозволяють провести порівняння складу відповідних компонентів заряду і снаряду з елементами набой (бойових припасів), вилученими в підозрюваного, а також вирішити інші питання.

Під час проведення судово-балістичних експертиз, пов'язаних із встановленням дистанції пострілу за особливостями вогнепальних пошкоджень на перепонах, деякі експерти обмежуються зіставленням пошкоджень із характеристиками вогнепальних пошкоджень, зазначеними в спеціальній (криміналістичній, судово-медичній) літературі. Цього, на наш погляд, недостатньо, обов'язковим вважаємо проведення експертного експерименту.

Обґрунтування висновків про дистанцію та напрямок пострілу суто на підставі довідникових або інших літературних джерел є істотним недоліком і може стати причиною експертної помилки.

По-перше, зазначені в літературних джерелах відомості про вогнепальні пошкодження, отримані при стрільбі з різних дистанцій,

усереднені, узагальнені, та отримані при так званих «ідеальних умовах» (зброя має незначний ступінь зношення каналу ствола або взагалі нова, використання високоякісних бойових припасів заводського спорядження, вологість повітря — середня, швидкість вітру — 0 м/с. і т.п.).

По-друге, відомості в різних літературних джерелах суттєво відрізняються, що може бути наслідком використання для експериментальної стрільби різної за якістю та станом зброї (за ступенем зношення й інших показників), а також різних фірм-виробників набоїв.

По-третє, якщо експерту невідомо, які боєприпаси були використані при пострілі на місці події, порівнювати утворені в таких умовах вогнепальні пошкодження з отриманими при стрільбі набоями відомих виробників не можна.

Виходячи з вищезазначеного, при визначенні дистанції пострілу за пошкодженнями обов'язковим етапом експертизи є експериментальна стрільба зі зброї, спеціально підібраними набоями та аналогічними перепонами, що були на місці події.

Зі зброї проводять (із зазначеної відстані) три-п'ять експериментальних постріли. Після дослідження пошкоджень на мішенях, в залежності від відповідності або невідповідності ознак пошкоджень на досліджуваній і експериментальних мішенях, або припиняють експериментальну стрільбу, або роблять серію пострілів із інших дистанцій (по три-чотири постріли з кожної дистанції). Результати порівняння всіх отриманих мішеней дозволяють визначити дистанцію, з якої був проведений постріл, який утворив досліджуване пошкодження [2].

Потрібно мати на увазі, що дистанція пострілу визначається, як правило, з точністю від десятків сантиметрів (відстань у межах дії додаткових чинників пострілу) до декількох метрів (відстань за межами дії додаткових чинників пострілу), а також під час стрільби шротом. Більш точно визначається дистанція стрільби під час пострілу в притул.

Усунення, а краще запобігання всіх зазначених помилок та недоліків, при проведенні судово-балістичних експертиз буде сприяти підвищенню якості, обґрунтованості та доказової цінності висновків у ефективному використанні їх у слідчій та судовій практиці при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням або застосуванням вогнепальної зброї та набоїв (бойових припасів) до неї.

Список використаних джерел

1. *Абрамова В. М.* Помилки в судово-експертній діяльності: сутність, умови виникнення та види / *В. М. Абрамова, Є. Ю. Свобода* // Криміналістика і судебна експертиза: міжвід. наук.-метод. зб. / КНДІСЕ МЮ України. — К., 2014. — Вып. 59. — С. 72–78.
2. *Бергер В. Е.* Образцы экспертных заключений. Баллистика / *В. Е. Бергер, Я. В. Рыбалко*. — К.: РИО МВД УССР, 1988. — 172 с.
3. *Про судову практику* в справах про викрадення та інше незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами, вибуховими речовинами, вибуховими пристроями чи радіоактивними матеріалами: постанова Пленуму Верховного Суду від 26.04.2002 № 3 // Вісник Верховного Суду України. — № 4 (32). — К., 2002.

ОСОБЕННОСТИ ЭКСПЕРТНЫХ ОШИБОК И НЕКОТОРЫЕ ПУТИ ИХ ПРЕДОТВРАЩЕНИЯ ВО ВРЕМЯ ПРОВЕДЕНИЯ СУДЕБНО-БАЛЛИСТИЧЕСКИХ ЭКСПЕРТИЗ

А.В. Кофанов

В общем понимании экспертная ошибка — это несоответствующее объективной реальности суждение эксперта либо его действия, которые не привели к решению задачи экспертного исследования, или ошибочные суждения, являющиеся результатом добросовестного заблуждения. Именно это отличает экспертную ошибку от уголовного правонарушения в отношении правосудия. Экспертные ошибки, хотя и имеют общие черты, но существенно отличаются частными особенностями содержания (информации и т.д.) при проведении разных видов судебно-экспертных исследований, например, судебно-баллистических. Это, например, обусловлено обязательностью проведения экспертного эксперимента в процессе судебно-баллистического исследования огнестрельного оружия, патронов, боеприпасов и следов выстрела, что в свою очередь не является обязательным элементом стадийности при проведении других видов судебных экспертиз.

При проведении неидентификационных судебно-баллистических исследований возникают недостатки, которые по своему содержанию не влияют на вывод эксперта, однако снижают его обоснованность, что может стать причиной назначения дополнительных, повторных либо комиссионных экспертиз. При проведении судебно-баллистических исследований чаще встречаются следующие недостатки: неполнота и неточность описания исследуемых объектов, образцов и других материалов; неполнота исследования; неправильная оценка признаков исследуемых объектов и образцов; неправильное либо недостаточное обоснование (аргументация) выводов.

При решении идентификационных задач в ходе проведения судебно-баллистических исследований (отождествления оружия по следам на пулях и гильзах) зачастую в выводах не указываются индивидуализирующие признаки исследуемых объектов (пуль, гильз, оружия), а именно наличие: маркировочных обозначений; специального антикоррозийного покрытия (томпаку, окрашенного лака на краю

дульца и капсулы гильзы, окрашенность вершины пули и др.); следов обработки абразивными реагентами и металлообрабатывающими инструментами; деформации, фрагментации и повреждения; посторонних включений и наслоений веществ.

Устранение, а лучше недопущение выше перечисленных ошибок и недостатков при проведении судебно-баллистических исследований будет способствовать повышению качества, аргументированности, обоснованности и доказательной ценности вывода в эффективном его использовании при осуществлении следственной и судебной практики. *Ключевые слова:* экспертная ошибка, операционные ошибки, гносеологические ошибки, логические ошибки, процессуальные ошибки.

FEATURES OF EXPERT ERRORS AND SOME WAYS OF ITS PREVENTION DURING THE BALLISTIC FORENSIC EXAMINATION

A. Kofanov

In general understanding Expert mistake — this is an inappropriate objective reality judgment of the expert or his actions, which did not lead to solving the problem of expert research, or erroneous judgments resulting from bona fide error. This is what distinguishes an expert error from criminal offenses against justice. Expert errors, although they have common features, but differ significantly particularly of the content (information, etc.) during the different types of forensic investigations, such as forensic ballistic. This, for example, due to be bound by the peer during the experiment forensic ballistic study of firearms, ammunition, ammunition, and the next shot, which in turn is not a mandatory element of stages during other types of forensic examinations.

When conducting forensic identification no ballistic studies arise disadvantages that its content does not affect the conclusion of the expert, but reduce their validity, which can cause additional appointment, re-examinations or commission. When a forensic ballistic studies are more common following disadvantages: incomplete and inaccurate descriptions of the objects, samples and other materials; incompleteness of the study; misjudging the signs of the objects and specimens; improper or insufficient justification (argument) conclusions. The most common deficiencies arise in the description of firearms — the use of incorrect terms, the lack of data about the significant individualizing attributes of the object. In the description of firearms and ammunition factory manufacturing must use the terminology provided and recommended national standards of Ukraine.

In solving the problems of identification in forensic ballistic studies (identification of weapons in the footsteps on bullets and cartridge cases) are often not specified in the conclusions of individualizing features of the objects (bullets, shells, weapons), namely the presence: of markings; Special anti-corrosion coating (red brass colored varnish on the edge of the sleeve caps and dulcitol, colored vertices bullet et al.); traces of handling abrasive agents and metal working tools; deformation, fragmentation and damage; of impurities and accretions substances.

Troubleshooting, and better prevention of the above errors and deficiencies in the forensic ballistic research will enhance the quality of argumentation, validity and evidentiary value of output in the effectiveness of their use in the implementation of the investigative and judicial practice. In the investigation of criminal offenses related to the use or the use of firearms, ammunition.